

BYZANTINA XRONIKA

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ВИЗАНТИЙСКІЙ ВРЕМЕННОКЪ

ИЗДАВАЕМЫЙ

ПРИ

ИМПЕРАТОРСКОЙ АКАДЕМІИ НАУКЪ

ПОДЪ РЕДАКЦИЮ

В. Г. Васильевскаго

Ординарнаго Академика.

и

В. Э. Регеля

Пр.-Доц. Сиб. Университета.

ТОМЪ I.

САНКТПЕТЕРБУРГЪ, 1894.

КОММИССИОНЕРЪ:

С.-Петербургъ.

К. Л. Риккеръ, Невскій пр. 14.

Leipzig.

C. Ricker, Königsberger Str. 20.

ΠΕΡΙ ΤΙΝΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ

ΑΡΚΑΔΙΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ,

μνημονευθείσης ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς ἐβδόμης οἰκουμενικῆς
συνόδου.

Πολλοὶ τῶν πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ συνελεύσεως οἰκουμενικῆς συνόδου (ἔτει 787-φ), ἵνα τὸ περὶ τῶν εἰκόνων δόγμα τῶν ὀρθοδόξων ἀρχαιοτάτον ἀποδείξωσιν, ἅμα δὲ καὶ σωτηριῶδες ἐξ ἠθικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἐπόψεως, παρέστησαν ἐκεῖ μετὰ πολυαρίθμων παλαιῶν βιβλίων, ἃ τὰ πρακτικὰ τῆς συνόδου καταριθμοῦσι, ἀναγράφοντα καὶ τεμάχη τῶν βιβλίων ἐκεῖνῶν αὐτολεξεί· ἐξ ὧν αὐτόδηλον, ὅτι τῆς συνόδου προηγήθησαν εἰδικαὶ περὶ τοῦ δόγματος ἔρευναι ἱστορικαὶ τε καὶ ἀρχαιολογικαὶ τῶν κληρικῶν ἐν ταῖς τότε βιβλιοθήκαις. Τῶν βιβλίων τούτων πολλὰ μὲν ἐξ ἀντιγράφων ἄχρις ἡμῶν ἐσώθησαν, ἕτερα δὲ τινὰ ματαίως ἐτι ζητοῦνται, οἷον ὁ τοῦ ἁγίου Συμεῶν τοῦ Θαυμαστοορείτου βίος, ὃν εἰς τῶν ἐν τῇ συνόδῳ πατέρων, τῆς τετάρτης συνεδρίας ἀχμαζούσης, «Ἰωσήφ ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς Ἡρακλείας», ἐπέδειξεν, εἰπὼν· «Κάγῳ ὁ ἁμαρτωλὸς βιβλὸν ἐπιφέρομαι περιέχουσαν τὸν βίον τοῦ ἁγίου Συμεῶν τοῦ ἐν τῷ Θαυμαστῷ ὄρει, καὶ ὡς κελεύετε. Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν ἀναγνωσθήτω· καὶ λαβὼν Κοσμᾶς ὁ θεοφιλέστατος διάκονος κουβουκλήσιος ἀνέγνω ἐκ τοῦ βίου τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Συμεῶν τοῦ ἐν τῷ Θαυμαστῷ ὄρει κεφάλαιον ριή, (ὃ πραγματεύεται) περὶ τῆς γυναικὸς τῆς ἐν Ῥωσπόλει ἀτέκνου οὔσης καὶ βιαίῳ κατεχομένης δαίμονι· ἣτις ἰαθεῖσα καὶ παιδοποιήσασα εἰκόνα τοῦ δικαίου (Συμεῶν) ἀνέθετο ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς, ἣτις μεγάλως ἐθαυματουργεῖ». Ἐπεταὶ δὲ τούτοις αὐτὸ τὸ κείμενον τοῦ κεφαλαίου· μεθ' ὃ κεφάλαιον ἕτερον ἀνεγνώσθη τῆς αὐτῆς βίβλου¹, ὃ πρό

1) Mansi, Concil. nova et ampl. collectio, τ. XIII, σ. 74—78.

τῆς συνόδου κατεχώρισεν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός ἐν τῷ τρίτῳ αὐτοῦ λόγου περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων, ὀνομάσας καὶ τὸν συγγραφέα τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Συμεῶν¹. ἦν δὲ οὗτος ὁ μαθητὴς αὐτοῦ τοῦ Συμεῶν, Ἀρκαδίος ὁ γενόμενος ἀρχιεπίσκοπος τῆς νήσου Κύπρου, ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων Ἡρακλείου καὶ Φωκᾶ ὅστις, ἐξω τοῦ βίου ἐκείνου, συνέγραψε λόγον ἐγκωμιστικὸν εἰς τὸν μεγαλομάρτυρα Γεώργιον, καὶ πάλιν ὑπόμνημα περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἁγίων Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου, οἳτινὲς εἰσὶν ἀνέκδοτοι τύποις².

Μέχρι τοῦ νῦν ἐγινώσκετο βίος μακρὸς τοῦ ἁγίου Συμεῶνος τοῦ Θαυμαστοορείτου, διηρημένος εἰς κεφάλαια διακόσια καὶ πενήκοντα· τούτου μέντοι τοῦ βίου συγγραφεὺς ἐστὶ Νικηφόρος μάγιστρος Ἀντιοχείας ὁ Οὐρανός, μεταξύ τῆς δεκάτης καὶ τῆς ἐνδεκάτης ἀκμάσας ἑκατονταετηρίδος, ὃν Θεσσαλονίκης ὄντα διοικητὴν ὁ αὐτοκράτωρ Βασίλειος ὁ Βουλγαροκτόνος ἄρχοντα τῆς Ἀντιοχείας ὀνομάσας ἐξέπεμψεν εἰς τὴν Συρίαν ἔτει 1001-φ, ἐν ἀποκρούσει τὰς ἐκεῖ φυλῶν τινῶν ἀραβικῶν ἐπιδρομᾶς, αἵτινες καὶ τὴν Ἀντιόχειαν αὐτὴν ἐβλαπτον³. Τὸν ὑπὸ τούτου γούν συγγραφέντα βίον τοῦ ἁγίου Συμεῶν ἐξέδωκε τύποις Janninghius ὁ Ἰησοῦίτης, προσθέμενος αὐτῷ σημειώματα, λατινικὴν τε μετάφρασιν καὶ προλεγόμενα πολυμαθείας καὶ κρίσεως ἐμπλεᾶ⁴. ἐν οἷς λέγει τὰ πρέποντα καὶ περὶ τῶν δύο γνωστῶν ἤδη λειψάνων τῆς Ἀρκαδίου συγγραφῆς, εἰκάσας ἐξ αὐτῶν ὀρθῶς ὅτι ἡ τοῦ Οὐρανοῦ συγγραφή προῆλθεν ἀμέσως ἐκ τῆς ἀφανισθείσης, ὡς ἐνόμιζε, βιβλίου τοῦ Ἀρκαδίου⁵. ἦν ἠφανισμένη ὡσαύτως ὠνόμασε καὶ Θεόφιλος ὁ Harles⁶, οὐδενὸς ἐρευνητοῦ τῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων ἐν τῷ μεταξύ τὴν συγγραφήν ἐκείνην εὕρισκεσθαί που φανερώσαντος. Τύχη μέντοι ἀγαθὴ ταύτην ἐγὼ πρὸ ἐνιαυτῶν ἐξ ἀνεύρου ἐν τινι κώδικι μετενεχθέντι ἐκ τῆς λαύρας τοῦ ἁγίου Σάβα εἰς τὴν ἐν Ἱερουσαλήμ κεντρικὴν βιβλιοθήκην τοῦ πατριαρχείου τῶν ὀρθοδόξων. Οὗτος μὲν οὖν ὁ κώδιξ ἐγράφη περὶ τὸ μέσον τῆς ἐνδεκάτης ἑκατονταετηρίδος· ἦν δὲ μέχρι τῆς τετάρτης καὶ τῆς δεκάτης ἑκατονταετηρίδος ἐν αὐτῷ τῷ μοναστηρίῳ τοῦ ἁγίου Συμεῶν, τῷ ἐν τῷ Θαυμαστῷ ὄρει. Περιέχει τοίνυν ὁ κώδιξ ὅλος ἀποκλειστικῶς ἐκτενῆ συγγραφήν, ἧς ἡ ἐπιγραφή· «Βίος καὶ πολιτεία

1) Migne, Patrol. Graec. τ. 94, σ. 1399—1396.

2) Montfaucon, Bibliotheca Coisliniana, σ. 211 καὶ 422. Α. Π.-Κεραμείως, Μαυρογορδάτειος Βιβλιοθήκη, τ. I, σ. 90 καὶ 100. Fabric.-Harles, Bibl. Graeca, τ. XI, σ. 578.

3) Κεδρηνοῦ σύνοψις ἱστοριῶν, ἐκδ. Βόννης τ. II, σ. 454.

4) Acta Sanctorum, τ. V τοῦ Μαΐου μηνός, σ. 300—397.

5) Αὐτόθι σ. 307—309.

6) Fabric., Bibl. Graeca, τ. XI, σ. 578.

τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεῶν τοῦ ἐν τῷ Θαυμαστῷ ὄρει»¹, οὐτινος ὁ συγγραφεὺς ἀνώνυμος ὢν ἐν τῷ κώδικι προέταξε τὸ προσίμιον τοῦτο. «Εὐλόγητος ὁ Θεός, ὁ πάντας ἀνθρώπους θέλων σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθειν, ὁ καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς γενεάν πολυτρόπως ἀσθενοῦσαν φιλανθρώπως ἐπισκεψάμενος καὶ ἰατρὸν ἄριστον ψυχικῶν τε καὶ σωματικῶν παθῶν αὐτῇ δωρησάμενος, Συμεῶν τὸν πανάγιον, τὸν ἐν τῷ λεγομένῳ Θαυμαστῷ ὄρει τὴν ἀσκητικὴν ἐπὶ κίονος² παλαιστραν ἀγωνισάμενον· οὐ τὸν βίον καὶ τὰ θαύματα, ὑπὲρ ἀριθμὸν ὄντα ψάμμου θαλάσσης, τίς ἂν δυνήσεται διηγῆσασθαι, ἢ ὅλως ἐπὶ μνήμης φέρειν; χρόνος γὰρ τὰ πολλὰ καλύψας λήθην τούτων ἐποίησεν, οὐδενὸς ἐπὶ τοσοῦτον φιλοπονήσαντος ἢ τοσαύτην δειξάμενου³ σπουδὴν γραφῆ παραδοῦναι πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἀγγελικὴν ἐπὶ γῆς πολιτείαν. Ὅσα τοίνυν παρὰ τῶν προηγησαμένων ἡμᾶς παραλαβόντες ἰσχύσαμεν διατηρῆσαι καὶ ἡμεῖς ἰδεασάμεθα, αὐτόπται τούτων γενέσθαι καταξιωθέντες, ἀναγκαῖον ἡγησάμεθα γράψαι νῦν καὶ τοῖς φιλοθεοῖς ὑμῖν ἐξαγγεῖλαι πρὸς δόξαν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἐκ μήτρας αὐτῆς ἀγιάσαντος καὶ ἐκλεξαμένου τὸν ὄσιον αὐτοῦ δοῦλον, εἰς ὠφέλειαν ὑμῶν τῶν πιστῶς ἐντυγχανόντων, οἷς πάντως ἢ πίστις εἰς δικαιοσύνην λογισθήσεται, κατὰ τὸ γεγραμμένον⁴. Ἄνωθεν οὖν καὶ ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ Θεοῦ δυναμούμενοι τὴν διήγησιν ποιησάμεθα, μνημονεύοντες πρότερον τῶν αὐτοῦ θεοφιλῶν γονέων καὶ διεξιόντες ὅπως οὗτοι τὸν πανάγιον τοῦτον εὐδοκίᾳ Θεοῦ προαγαγεῖν εἰς φῶς κατηξιώθησαν, εἴτα ἐξῆς τῶν⁵ καθ' ἕνα εἰς ἡμᾶς ἐλθόντων περὶ αὐτοῦ σαφῶς παριστῶντες [τὴν ἀκριβείαν]⁶. Ταύτην δὲ τὴν θεοφιλῆ πρόθεσιν τε καὶ σπουδὴν διὰ τὴν τῶν ἐντυγχανόντων ὠφέλειαν ἀναδεξάμενοι καὶ Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ πρὸς βοήθειαν ἐπικαλεσάμενοι, τὸν εἰπόντα "ἐγὼ εἰμι ἡ ἀλήθεια"⁷, λέξεως μὲν πρὸς κάλλος ἡρμοσμένης⁸ εἰκότως καταφρονοῦμεν, περὶ ἧς οὐκ ἔστιν ἡμῖν σκοπὸς παντελῶς, ἀληθείας δὲ φροντίδα τιθέμεθα τῆς πάντα νικώσης⁹. τὰ γὰρ τῆς ἀληθείας ῥήματα ἡδύτατα τυγχάνουσιν, ἐπειδὴ περ χάριτός εἰσι πεπληρωμένα· οὐδὲ γὰρ δεόνται ῥητόρων ἐντέχνου ἐπικοσμήσεως, ἢ γλώττης δυναμένης τὰ μεγάλα μικρὰ ποιεῖν καὶ τοῖς μι-

1) Ὅρα τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος ἐν τῇ Ἱεροσολ. Βιβλιοθήκῃ, τ. II, σ. 193—195.

2) Κῶδιξ: κίονος.

3) Κῶδιξ: δειξάμενον.

4) Γενέσεως κεφ. ιε', στίχ. 6.

5) Κῶδ: τοῦ.

6) Εἰκαστικῶς ἐγὼ τοῦτο προσέθηκα.

7) Ἰωάννου κεφ. ιδ', στίχ. 6.

8) Κῶδ: εἰρμοσμένης.

9) Κῶδ: νικώσις.

κροῖς περιτιθέναι μέγεθος· “ἀπλοῦς γὰρ ὁ τῆς ἀληθείας λόγος” φησὶν¹. Αὐτὸν οὖν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν ἡμῶν Θεὸν καὶ τὴν παρ’ αὐτοῦ δεδωρημένην τοῖς εἰς αὐτὸν ἐλπίζουσι χάριν, καθὼς ἐφημεν, ἐπικαλεσάμενοι ἀπλούστερόν πως καὶ μετὰ τῆς αὐτοαληθείας—αὐτὸς γάρ ἐστὶν ἡ ἀλήθεια—τὴν περὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως ἀφήγησιν ποιησόμεθα, ὥστε τοὺς φιλοχρίστους ἡμᾶς πιστῶς ἀκρωμένους ἐπὶ πλεῖον τὴν ἑαυτῶν ἐλπίδα θέσθαι εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεόν, τὸν ὄντως μεγάλως εὐδοκοῦντα ἐπὶ τοὺς ἐλπίζοντας ἐπ’ αὐτόν, πάντα δὲ πλουσιῶς ἡμῖν παρέχοντα ὑπερεκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν».

Τῷ προλόγῳ τούτῳ κεφάλαια συναρμόζονται κατηριθμημένα, ὧν τὸ ἔσχατον ἀριθμεῖται διακοσιοστὸν καὶ πεντηχοστὸν καὶ ἕνατον· τοῦτο δὲ καὶ τὸ πρὸ τούτου κεφάλαιον ἀποτελεῖ τὸν ἐπιλογον τῆς συγγραφῆς, οὕτως ἔχοντα· «Ἡ τοίνυν ἀρχὴ τῆς στάσεως αὐτοῦ (τοῦ Συμεῶνος) τῆς ἀγίας γέγονεν ἐπὶ βάσεως πλησίον τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου, καὶ ἔστη ἐν αὐτῇ ἔτη ἕξ· ἔπειτα ἔστησαν στῦλον ποδῶν τεσσαράκοντα καὶ ἔστη ἐν αὐτῷ ἔτη ὀκτώ, καὶ μετὰ τοῦτο ἔστη ἐν τῷ ἀγίῳ Θαυμαστῷ ὄρει, ἐν βασιδίῳ ἀπὸ ξηρολίθων, ἔτη δέκα· ὕστερον δὲ ὠκοδομήθη ὁ μέγας στῦλος, ἐν ᾧ ἀνῆλθεν ἐκ θείας ἀποκαλύψεως καὶ ἔστη ἐν αὐτῷ ἔτη τεσσαράκοντα πέντε· ἦν δὲ χρόνων ἕξ, ἡνίκα ἔστη τὴν ἀρχὴν ἐν τῇ βάσει, πλησίον τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου, ὡς εἶναι πάντα τὸν χρόνον τῆς ζωῆς τοῦ ἀγίου ἐν σαρκί· ἔτη ἐβδομήκοντα πέντε· ὅς μεταστάς πρὸς τὸν Κύριον καὶ μετὰ θάνατον ζῶν ὡσπερ ἀένας πηγὴ βρῦει τὰ ἰάματα διὰ τοῦ τιμίου αὐτοῦ λειψάνου, παρέχων τοῖς πιστῶς αἰτοῦσιν ἀφθόνως τὰ αἰτήματα. Τῆς οὖν ἐνδόξου καὶ ἀξιομνημονεύτου τοῦ ἀγίου μνήμης πιστῶς προτρέχοντες, καὶ τῆς θείας ταύτης καὶ ἐπιφελοῦς ἀναγνώσεως ἀκροαταὶ γινόμενοι, δοξᾶν ἀναπέμπωμεν τῷ Κυρίῳ τῆς δόξης, τῷ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα δωρουμένῳ τοῖς ἐλπίζουσιν εἰς αὐτόν, δυσωποῦντες τὴν αὐτοῦ ἀγαθότητα ῥυσθῆναι ἡμᾶς τῶν ποικίλων μηχανημάτων καὶ πάσης θλίψεως ὀργῆς τε καὶ ἀνάγκης, καὶ ἀξίους γενέσθαι τῆς ἐκ δεξιῶν στάσεως Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἰδεῖν τε ἐν τῇ φρικτῇ παραστάσει τὸν ἅγιον τοῦτον πατέρα ἡμῶν δυσωποῦντα ὑπὲρ τῆς συγχωρήσεως τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ἵνα ταῖς ἀγίαις εὐχαῖς αὐτοῦ καὶ πρεσβείαις συγκαταριθμηθῶμεν τοῖς εὐαρεστήσασιν τῷ Κυρίῳ τῆς δόξης, Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ εὐλογουμένῳ αὐτοῦ πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς ἀτελευτήτους καὶ ἀπεράντους αἰῶνας τῶν αἰώνων».

1) Εὐριπίδου Φοῖνισ. στίχ. 469. Δίσχύλου ἀπόσπ. 176 Nauck ἐκδ. 2-ας.

Οὗτος οὖν ὁ βίος (ὄν ἔγραψεν ἀνὴρ αὐτόπτης πολλῶν θαυμάτων τοῦ ἁγίου Συμεῶνος, παραλαβῶν ἅμα καὶ θαύματα παλαιότερα τῆς αὐτοῦ μαθητείας, ἅπερ οἱ τῆς μονῆς τοῦ Συμεῶνος ἔγραφον ὑπομνηματογράφοι), περιέχει τὰ παρὰ τῆς ἐβδόμης οἰκουμενικῆς συνόδου δεχθέντα κεφάλαια κατὰ λέξιν· προσεκτικῆ δὲ τούτου συμπαραβολῆ πρὸς τὴν ὁμογενῆ συγγραφὴν Νικηφόρου τοῦ Οὐρανοῦ, ῥήτορος ὡς εἴρηται σφόδρα μεταγενέστερον ἀκμάσαντος τοῦ Ἀρχαδίου, καταδείκνυσιν ὅτι πραγματικῶς ὁ Οὐρανὸς οὐδὲν ἕτερον ἐποίησεν, ἢ μεταφράσαι ῥητορικῶς τὴν ἐπ' αὐτοῦ λεκτικῶς πεπαλαιωμένην συγγραφὴν τοῦ Ἀρχαδίου, ἵνα τοῦ Συμεῶνος ὁ βίος ἡδέως ἀναγινώσκηται παρὰ τῶν εὐπαιδευτῶν τῆς δεκάτης ἑκατονταετηρίδος· σημειωτέον δέ, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁμοίας ἀναριθμήτους μεταφράσεις ἀγιολογικῶν ὑπομνημάτων ἐποίησεν ὁ μάλιστα Συμεὼν ὁ μεταφράστης. Τὸ κείμενον ὁμοίως τῆς Ἀρχαδίου συγγραφῆς, τῆς οὕτω παραγκωνισθείσης ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ καθάπερ εἰκὸς εἰς λήθην πέριληθούσης, ἐσώθη μέχρις ἡμῶν ἀκέραιον διὰ πολλῶν ἀντιγράφων, ὡς φαίνεται, ὧν δύο τῆς Εὐρώπης ἔχουσι βιβλιοθήκαι· ἄγνωστος δὲ τοῖς ἱστορικοῖς ἔμενεν ἄχρι τοῦδε διὰ τὴν ἀνωνυμίαν τοῦ συγγραφέως αὐτῆς ἐν τοῖς ἀντιγράφοις. Καὶ ἐν μὲν τῇ Βαβαρικῇ τοῦ Μονάρχου βιβλιοθήκῃ περιέχεται τῆς Ἀρχαδίου συγγραφῆς ἀντίγραφον, γενόμενον κατὰ τὴν ἐνδεκάτην ἑκατονταετηρίδα, ὅπερ ἐπιγράφεται οὕτω· «Βίος, ἡγουν ἄσκησις καὶ πολιτεία τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Συμεῶν τοῦ ἐν τῷ Θαυμαστῷ ὄρει»¹. Ἔτερον δὲ ἀντίγραφον τῆς κατόπιν ἑκατονταετηρίδος ἐν Βαροκικῷ περιέχεται κώδικι, τὴν ἐπιγραφὴν ἔχον ταύτην· «Βίος καὶ πολιτεία καὶ ἄσκησις τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεῶν τοῦ θαυματουργοῦ, τοῦ ἐν τῷ Θαυμαστῷ ὄρει, ὁ διὰ πλάτους»². Τὴν αὐτὴν δ' ἀκριβῶς ἐπιγραφὴν εὔρον καὶ ἐν ἐτέρῳ ἀντιγράφῳ, ὁ πρὸ πολλῶν εἰδὼν ἐνιαυτῶν ἐν Λέσβῳ, μὴ πολυπραγμονήσας περὶ τὴν ὕλην αὐτοῦ τοῦ βίου³. Τέσσαρα τοίνυν ἀντίγραφα γινώσκω μέχρι τοῦδε τῆς Ἀρχαδίου συγγραφῆς, ἀνώνυμα πάντα· πάντως ὁμοίως ὑπάρχουσι, τούτων ἔξω, καὶ ἕτερα ἐν ἐτέραις εὐρωπαϊκαῖς ἢ ἀνατολικαῖς βιβλιοθήκαις, ὧν ἀγνοῶ τοὺς καταλόγους.

Ἴνα δὲ τῆς Ἀρχαδίου συγγραφῆς ἡ ἀνεύρεσις γένηται δῆλη τρανῶς, παρατίθεμαι νῦν ἐνταῦθα τὸ πρῶτον τῶν ὑπὸ τῆς συνόδου μνημονευθέντων κεφαλαίων, αὐτὸ τὸ παρ' αὐτῆς ὠνομασμένον ἑκατοστὸν καὶ δέκατον ὄγδοον, ὡς τοῦτο παραδίδωσι τὸ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόγραφον, τὸ γραφέν, ὡς εἴρηται, ἐν αὐτῇ τῇ μονῇ Συμεῶνος τοῦ Θαυμαστοορείτου καὶ κεφαλαίου φέρον ἀριθμὸν ὡσαύτως ἐν αὐτῷ, ὄν καὶ ἡ σύνοδος ἐδήλωσε· πα-

1) Ign. Hardt, Catal. codd. Mss. graec. bibl. reg. Bavaricae, τ. IV, σ. 83.

2) H. O. Coxe, Catalogi codd. Mss. bibl. Bodleianae, τ. I, σ. 412.

3) Μαυρογορδάτεις Βιβλιοθήκη, τ. I, σ. 53.

ρατίθεμαι δὲ τοῦτο μετὰ τινων ὑποσημειώσεων, δηλουσῶν τὴν διαφορότητα λέξεων τινων πρὸς τὸ συνοδικὸν ἀπόγραφον ἀντιβληθεῖσων. Ἔχει τοῖνυν τὸ κεφάλαιον ἐν τῷ κώδικι ὡδε:

«ρίη. Γυνή τις ἦν ἐν Ῥωσσοπόλει τῆς Κιλικίας, Θεοτέκνα λεγομένη· οἰκήσασα¹ μετὰ ἀνδρὸς ἔτη εἴκοσι τέκνον οὐκ ἔσχε· συνέβη δὲ αὐτῇ καὶ² ὑπὸ δαίμονος ἐκ παιδόθεν³ καταρρήγνυσθαι, μασσωμένη⁴ τὴν γλῶτταν. Ὁ δὲ ἀνὴρ αὐτῆς μηκέτι δυνάμενος ὑπενεγκεῖν τῆς θλίψεως αὐτῆς τὴν περίστασιν ἀπέλυσεν αὐτὴν τοῦ οἴκου αὐτοῦ, μὴ ὁμιλήσας ἐτέρα γυναικί ἐπὶ χρόνους τέσσαρας. Εὐραμένη οὖν ἐκείνη συνοδίαν κατέφυγε πρὸς τὸν δίκαιον⁵. Ὡς δὲ εἶδεν αὐτὸν ὁ δαίμων, εὐθέως ἐβρυχε καὶ ἐβασανίζετο ἔμπροσθεν αὐτοῦ, θεωρῶν σὺν τῇ γυναικί τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ εἰκόνα λέγουσαν ἀνθρωπίνῃ⁶ φωνῇ· «Ἴδοὺ χωρίζω⁷ σε ἀπ' αὐτῆς, πονηρὸν καὶ ἀκάθαρτον πνεῦμα, καὶ ἐπιστρέψεις⁸ πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ γενηθήσεται αὐτοῖς ἐν τῷ ἐπιόντι ἐνιαυτῷ⁹ παιδίον». Καὶ ἠλάλαξε τὸ δαιμόνιον ἀγρίως ταρασσόμενον· «Ὡ βίας¹⁰ κατὰ σοῦ· οὐκ ἔστι σὸν ἀνδρολυσίας ποιεῖν· διὰ τί δὲ καὶ τέκνον αὐτοῖς δίδως, ἀπ' ἐμοῦ τέκνον μὴ ποιησάσης αὐτῆς; τί κακὸν ἐποίησά σοι; τί δὲ καὶ ἡμαρτον ἐνώπιόν σου, ὅτι χωρίζεις με ἐκ τῆς γυναικός μου; εἰ δούλόν με ἠγόρασας, εἶγες τάχα καὶ εἰς δουλείαν με ἐκδοῦναι ἀνθρώποις;» Ἐφῆ δὲ Συμεών, ὅτι «Κακὸς ὑπάρχεις δούλος. Ἐπίγνωθι οὖν¹¹ σεαυτὸν, παγκάκιστε, καὶ ἀπότρεχε ἐν φλογὶ πυρὸς καιόμενος, καὶ κόμισον ὕδωρ καὶ σύλλεξον ξύλα». Καὶ παραχρῆμα ὡσπερ ἄνεμος δρομαῖος κλαίων¹² σφόδρα ὁ δαίμων, ἀράμενος ἐν τῇ γυναικί τὸ κεράμιον τοῦ ὕδατος, ἠλαύνετο¹³, καὶ πλήσας αὐτό, συλλέξας δὲ καὶ ἐκ τῆς ὕλης ξύλα, ἤνεγκεν ἀλάζων καὶ λέγων· «Οὐαί μοι¹⁴ τῷ κακῷ δούλῳ καὶ ἐφευρετῇ τῶν κακῶν· τί πέπονθα; τῆς γὰρ γυναικός μου χωρίζει με ὁ ἅγιος Συμεών, καὶ τί ποιήσω ὁ δύστηνος¹⁵ οὐκ οἶδα». Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος ἐνώπιον τοῦ

1) Συν: ἦτις οἰκήσασα.

2) Συν: αὐτὴν ὑπὸ.

3) Συν: παιδός.

4) Κῶδ: καταρρήγνυσθαι μασσωμένην.

5) Κῶδ: δίκαιον.

6) Κῶδ. ἀνθρωπίνῃ.

7) Συν: φωνῇ· χωρίσω.

8) Κῶδ. ἐπιστρέψει.

9) Συν: γενήσεται αὐτῇ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ ἐπιόντι.

10) Κῶδ: ὦ βία.

11) Τὸ οὖν ἐλλείπει τῷ συνοδικῷ ἀντιγράφῳ.

12) Συν: καίων.

13) Συν: ἐλαύνετο.

14) Συν: οὐαί μοι, οὐαί μοι.

15) Συν: δύστ. ἐγὼ || κῶδ: δύστινος.

συνελθόντος ὄχλου¹, μετὰ τὸ πληρῶσαι αὐτὸν τὴν προσταχθεῖσαν ὑπηρεσίαν ἀνέκραγε μέγα λέγων «ἐξέρχομαι»². Βλέπων οὖν³ κατ' αὐτοῦ φερομένην ἀστραπὴν πυρός ἐτρεχεν ἐν τῇ γυναικί κύκλῳ τῆς στάσεως αὐτοῦ, μεγάλως καὶ ἐποδύνως βασανιζόμενος, καὶ οὕτως⁴ ἐξῆλθε παραχρῆμα καὶ ἡ γυνὴ γέγονεν ἐν καταστάσει, καὶ ἀπέλυσεν αὐτὴν Συμεῶν ὑγιῆ, εἰρηκῶς πρὸς αὐτήν· Ἄπελθε, γύναι, ἐν τῷ οἴκῳ σου καὶ συνοίκει τῷ ἀνδρί σου· ἰδοὺ γὰρ κατεύθυνεν ὁ Θεὸς τὴν καρδίαν αὐτοῦ τοῦ δέξασθαι σε μεγάλως»⁵. Γέγονε δὲ οὕτως, καὶ ὑποστρεψάσης αὐτῆς εὐθέως ἠγαθύνθη⁶ ἡ καρδία τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς τοῦ ἀγαπήσαι αὐτήν, καὶ προσῆλθεν αὐτῇ καὶ παραχρῆμα συνελήφεν ἐν γαστρὶ· καὶ πληρωθέντος τοῦ ἐνιαυτοῦ ἠγάγον πρὸς τὸν δούλον τοῦ Θεοῦ τὸ παιδίον, αἰνοῦντες καὶ δοξάζοντες τὸν Θεόν. Μετὰ δὲ τὸ πληρῶσαι αὐτοὺς τὴν εὐχὴν αὐτῶν καὶ ἐπαναλῦσαι εἰς τὰ ἴδια, ἀνέστησεν ἡ γυνὴ πίστει φερομένη τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου ἐν τῷ ἐνδοτέρῳ αὐτῆς οἴκῳ καὶ ἐθαυματούργει, ἐπισκιάζοντας αὐτῇ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτῷ πνεύματος ἁγίου· καὶ γὰρ καὶ δαιμονίωντες⁷ ἐκαθαρίζοντο⁸ ἐκεῖσε, καὶ ἐκ ποικίλων παθῶν ἀσθενοῦντες ἐθεραπεύοντο, ἐν οἷς καὶ μία γυνὴ αἰμορροῦσα ἀπαύστως ἐπὶ δεκαπέντε ἔτη⁹, προσελθούσα ἐν πίστει παρεγένετο ἰδεῖν¹⁰ τὴν εἰκόνα καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις· εἶπεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ, ὅτι «Ἐὰν μόνον θεάσωμαι τὴν ὁμοίωσιν αὐτοῦ, σωθήσομαι». Ἰδοῦσα δὲ ὅτι ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς ἐδραμεν εὐθέως πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ, προσκυνούσα ἐνώπιον αὐτοῦ, ὑμνοῦσα τε καὶ δοξάζουσα τὸν Θεόν καὶ ἀπαγγέλλουσα τὸ γεγονός εἰς αὐτὴν παράδοξον θαῦμα»¹¹.

Τοῦτο μὲν οὖν τὸ κεφάλαιον αὐτολεξεῖ περιέχουσι τὰ πρακτικὰ τῆς ἐβδόμης οἰκουμενικῆς συνόδου· ἔθεν ἀποδείκνυται, ὅτι πραγματικῶς ἡ συγγραφή τοῦ Ἀρκαδίου σφύζεται πλήρης ἐν ἀντιγράφοις ἀνωνύμοις. Ἐπειδὴ δὲ ὁ βίος τοῦ ἁγίου Συμεῶν ὕλην ἀφθονον ἐμπεριέχει, τὴν ἐσωτερικὴν ἱστορίαν τοῦ βυζαντινοῦ κράτους διαφωτίζουσαν οὐκ ὀλίγον, ἀκμάζοντας τοῦ ἔκτου μετὰ Χριστὸν αἰῶνος, εὐνόητον ὅτι τύποις ἐκδιδόμενον τὸ σύγ-

1) Συν: λαοῦ.

2) Λείπει τὸ ἐξέρχομαι τῷ συν. κειμένῳ.

3) Συν: καὶ βλέπων.

4) Κῶδ: οὕτως.

5) Συν: μετὰ χαρᾶς μεγάλης.

6) Συν: ἠυδύνθη.

7) Κῶδ: δαιμονιόντες.

8) Κῶδ: ἐκαθερίζοντο.

9) Συν: χρόνους.

10) Συν: ἀπῆλθε τοῦ ἰδεῖν.

11) Τὸ «θαῦμα» λείπει τῷ συνοδικῷ κειμένῳ.

γραμμα τοῦ Ἀρκαδίου χρησιμώτερον ἔσται τῆς Οὐρανείου βιβλου, καὶ διὰ τὴν παλαιότητα τοῦ συγγραφέως καὶ διὰ τὴν ἀκρίβειαν τῶν ἱστορουμένων ὑπ' αὐτοῦ πραγμάτων, ἅτινα διὰ ῥητορικὰς ἀδείας ὁ Οὐρανὸς ἀσαφῆ πολλαχοῦ κατέστησεν· οὐ μόνον δὲ τοῦτο συνέβη τῷ Οὐρανῷ, ἀλλὰ καὶ πολλὰ κεφάλαια τῆς Ἀρκαδίου συγγραφῆς ἀπαράφραστα κατέλιπεν, ἀποβαλὼν αὐτὰ τοῦ συντάγματος αὐτοῦ, οἷα τὰ περὶ τῶν τροπαρίων τοῦ ἁγίου Συμεών¹. Ἴνα δὲ καταδειχθῆ τὸ ὅτι ἀσφαλεστέρα ἐστὶν ἡ χρῆσις τῆς συγγραφῆς τοῦ Ἀρκαδίου, παρατίθεμαι νῦν ἐνταῦθα κεφάλαιά τινα, πραγματευόμενα περὶ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννου τοῦ Σχολαστικοῦ.

Ἀρκάδιος.

Οὐρανός.

σβ'. Ἰωάννης τις σχολαστικός, εὐσεβῆς καὶ φοβούμενος τὸν Κύριον, διάγων μὲν κατὰ τὴν Θεουπολιτῶν ἐνορίαν, ὀρμώμενος δὲ ἐκ τοῦ Σερέμιος οὕτω λεγομένου χωρίου, τοῦ προσπαρκακειμένου τῆ Θεουπολιτῶν ἐνορία, ἀνελθὼν πρὸς τὸν ἅγιον δοῦλον τοῦ Θεοῦ ἀνέθετο αὐτῷ εἰπὼν βούλεσθαι Δομνίνον τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην Θεουπόλεως προχειρίσασθαι αὐτὸν πρεσβύτερον καὶ ἐκπέμψαι ἀποκρισιάριον κατὰ τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων, δυσωπήσας τὸ δοκοῦν τῷ Θεῷ γνωσθῆναι αὐτῷ διὰ τοῦ θεράποντος αὐτοῦ. Σὺν πνεύματι δὲ ἁγίῳ φθειγόμενος πρὸς αὐτὸν ὁ τοῦ Θεοῦ δοῦλος ἔφη· «Ποίησον ὑπακοὴν τῷ πατρί· καὶ γὰρ τῷ ἀποστολικῷ θρόνῳ τῆς βασιλευούσης πόλεως ἀπεκλήρωσέ σε ὁ Θεός· ἀλλὰ τοῦτο ἔχε παρά σεαυτῷ, ἕως ἂν πληρωθῆ. Σπεῦσον οὖν διὰ τῶν ἀγαθῶν ἔργων παραδέσθαι σεαυτὸν τῷ Κυρίῳ, ὅπως συγκαταριθμηθῆς μετὰ

187. Σχολαστικός τις ὄνομα Ἰωάννης, ἀνὴρ εὐσεβῆς καὶ τῆ τῆς ζωῆς πηγῆ τῷ τοῦ Θεοῦ δηλαδὴ φόβῳ τρυφῶν, ἐκ τινος μὲν ὀρμώμενος κώμης τῶν ὑπὸ τὴν Ἀντιόχου κειμένων, κατ' αὐτὴν δὲ τῆνικαῦτα τὴν πόλιν διάγων, παρά τὸν Συμεὼν ἀνελθὼν τὰ καθ' ἑαυτὸν ἐκοινοῦτο· ὡς ἄρα μέλλοι Δομνίνος ὁ ἱερώτατος πατριάρχης αὐτὸν τῆς τῶν πρεσβυτέρων ἀξιῶσαι χειροτονίας καὶ παρά τὴν βασιλίδα πόλιν κατὰ δὴ τινα χρεῖαν τῶν ἀναγκαίων ἐκπέμψαι. Ταῦτ' ἔλεγε καὶ ὅτι τὸ Θεῷ δοκοῦν ἦται μαθεῖν· ὁ δὲ τῷ πνεύματι πεποιδότως ὑπολαβὼν, ὁ καὶ δῆλα τοῖς αὐτοῦ ὀφθαλμοῖς καθίστη τὰ ἐμπροσθεν, «ἀπιθι» ἔφη· «ἀφιέρωσαι γὰρ ἤδη τῷ ὑψηλῷ παρά Θεοῦ θρόνῳ τῆς Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησίας· ὁ παρά σεαυτῷ κείσθω μόνῳ, ἄχρις ἂν καὶ τοῖς ἄλλοις ἐκ τοῦ τέλους γινώριμον γένηται». Εἶτα καὶ ὅποιον αὐτὸν εἶναι

1) Βυζαντ. Χρονικά, τ. I, σ. 141—150.

τῶν εὐαρεστούντων αὐτῶν». Ταῦτα παρ' αὐτοῦ καὶ ἕτερα πρὸς οἰκοδομὴν ἀκούσας ὁ σχολαστικός, θαρρήσας λοιπὸν τῇ συγκαταβάσει τοῦ ἁγίου, ἐδυσώπει αὐτὸν ἐπὶ πολλὰς τὰς ὥρας, μαθεῖν βουλόμενος τίς μετὰ Ἰουστινιανὸν λήφεται τὸ τῆς βασιλείας κράτος.

σγ'. Ἐφη δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος: «Ἐπόσχου μοι τηρεῖν παρ' ἑαυτοῦ [sic] τὰ λεγόμενα καὶ ἀκουσον». Ὁ δὲ πολλὰ διεβεβαιώσατο φυλάττειν. Εἶπεν δὲ αὐτῶ ὁ τοῦ Θεοῦ θεράπων· «Ἰουστίνος γενήσεται μετὰ Ἰουστινιανὸν βασιλεύς». Τοῦτο γνοὺς παρὰ τοῦ ἁγίου καὶ ἐφοδιασθεὶς τὰς ἀγίας αὐτοῦ εὐχὰς ἐπορεύθη· ἡμεῖς δὲ τὰ τῆς προφητείας ῥήματα ἀναγκαῖον ὤθημεν πρὸς μνήμην ἀποσημειώσασθαι. Ὁ οὖν εἰρημένος Ἰωάννης τὴν βασιλίδαν πόλιν καταλαβὼν καὶ τῶν ἐντολῶν τοῦ ἁγίου ἐπιλαθόμενος μυστικῶς τῶ Ἰουστίνῳ ἀφηγήσατο τὰ ῥηθέντα αὐτῶ ὑπ' αὐτοῦ. Ἐκ ταύτης τῆς προφάσεως πολλὴ διάθεσις γέγονε μεταξύ Ἰωάννου καὶ Ἰουστίνου, καὶ σχεδὸν ἀλλήλοις πάντοτε συνδιητῶντο.

σε'. Χρόνου δὲ τινος παρφηκίτος, προφάσεώς τινος κινήσεως, ἐξεβλήθη τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς βασιλευούσης πόλεως Εὐτύχιος ὁ ἁγιώτατος πατριάρχης· πνεῦμα δὲ Θεοῦ ἐκίνησεν Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα καὶ ἐκέλευσε χειροτονηθῆναι πατριάρχην τῆς ἀγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάν-

δέον παρήγει καὶ ὅσα τοσοῦτ' ἀξιώματι πρέποντα εἶη.

188. Ὁ δὲ ταύτη τὸν ἅγιον συγκαταβάνα ἰδὼν, καὶ ὅστις Ἰουστινιανῶ διάδοχος ἔσται τῆς βασιλείας (οὗτος γὰρ τὰ Ῥωμαίων τηνικαῦτα σκηπτρα διεῖπεν) ἤξίου μαθεῖν. Καὶ ὅς φυλακὴν αὐτῶ τοῦ μυστηρίου πρότερον ἰκανῶς παραγγείλας, Ἰουστίνος ἔφη. Ὁ μὲν οὖν παρὰ τοῦ θείου Συμεῶν ταῦτα μαθὼν καὶ ταῖς αὐτοῦ εὐχαῖς ἐφοδιασθεὶς ἢ καθοπλισθεὶς, ἀσμένως τε τὴν τοῦ πρεσβυτέρου χειροτονίαν δεξάμενος, προθύμῳ ποδὶ παρὰ τὴν βασιλίδαν ἐχώρει. Ἐν αὐτῇ δὲ γενομένῳ, πρὸς μὲν τοὺς ἄλλους ἀπόρρητα ἦν ἄπερ ὁ τοῦ Θεοῦ θεράπων Συμεῶν προειρήκει, πρὸς δὲ τὸν Ἰουστίνον (οἷα τὰ τῆς ἀνθρωπίνης μικροψυχίας ἢ φιλαυτίας), ἐν' εὐνοίαν ἑαυτῶ παρ' ἐκείνου πάντως μνηστεύσεται, σπουδὴν ἔδειξε γνωρισθῆναι, καὶ μόνος μόνῳ συγγεγονῶς τὰ τῆς προρρήσεως ἀπεκεκαλύπτει. Ἐξ ἐκείνου τοίνυν ὁ μὲν Ἰουστίνῳ φιλιωθείς, οἷα καὶ τὰ πρὸς ἠδονὴν εὐαγγελισάμενος, παρ' αὐτῶ τὰ πολλὰ διητῶτο· οὐ πολλῶ δὲ ὕστερον ἐξωθεῖται μὲν τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνου Εὐτύχιος, ἀντεισάγεται δὲ αὐτὸς ὁ σχολαστικός Ἰωάννης, Ἰουστινιανὸν τοῦ Θεοῦ πάντως ἐπὶ τὴν ψῆφον κινήσαντος. Ἰουστινιανοῦ δὲ μετὰ ταῦτα τὸν βίον ἀπολιπόντος, εἰς Ἰουστίνον τὰ (τῆς) ἀρχῆς μεταπίπτει, ὡς ἕκαστα πόρρωθεν τῶ Συμεῶν σαφῶς προηγόρευτο.

νην τὸν προειρημένον, κατὰ τὴν πρόρρησιν τοῦ δούλου [τοῦ] Θεοῦ· καὶ τούτων οὕτως ἀποτελεσθέντων δόξαν ἀνεπέμψαμεν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, τῷ ἀξιῶσαντι ἡμᾶς ἀκροατὰς γενέσθαι τοιούτων μυστηρίων.

Εὐάγριος ὁ Σχολαστικός διηγείται, πλὴν ἄλλων τινῶν θαυμάτων, καὶ τοῦτο περὶ τοῦ ἁγίου Συμεῶν· ἀκάμου δὲ λογισμοῦς θεωρήσας (ὁ Συμεῶν) ἐπὶ τέχνων ἀποβολῇ καὶ διαπορουμένου τί δήποτε Ἑλλησι πολυτέκνοις οὐ γέγονε ταῦτα, καὶ πρὸς μηδένα τὸ παράπαν ἐξαγαγόντος, γεγράφηκεν ἐκστῆναι τούτων, ὡς οὐκ ἀρέσκον τῷ Θεῷ¹. Τὸ γεγονός τοῦτο μετέχον ἀληθείας ἐξέθηκεν ὁ Ἀρχάδιος ὧδε·

Ἀρχάδιος.

σλγ'. Σχολαστικός τις, τοῦνομα Εὐάγριος, ὀρμώμενος μὲν τῆς Ἐπιφανείων πόλεως τῆς δευτέρας τῶν Σύρων ἐπαρχίας, οἰκῶν δὲ κατὰ τὴν Θεοῦπολιν, θυγάτριον ἔχων ἀπεβάλετο τοῦτο, λοιμικῆς φθορᾶς γενομένης· ὑπὸ διαβολικοῦ δὲ πειρασμοῦ λογισμὸν βλασφημίας ἔσχεν ὁ Εὐάγριος· τινὸς γάρ, τοῦνομα Ἐπιφάνιος², ἐπὶ ἑλληνικῇ πλάνῃ διαβαλλομένου οὐκ ἐτελεύτησαν τὰ τέκνα. Τούτῳ οὖν τῷ λογισμῷ ἐκινδύνευσε περὶ ψυχὴν ὁ Εὐάγριος· ὁ δὲ ἅγιος τοῦ Θεοῦ δούλος γνοὺς τῷ ἁγίῳ πνεύματι τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ ταχέως ἀπέστειλε πρὸς αὐτόν, γράψας αὐτῷ πᾶσαν τὴν κεκρυμμένην αὐτῷ ἐνθύμησιν· ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ ἀγαπώμενος ὑπὸ τοῦ ἁγίου· ὁ δὲ γνοὺς ὅτι οὐδὲν ἔλαθε τὸν ἅγιον τοῦ κεκρυμμένου αὐτοῦ λογισμοῦ, ἀνελθὼν μετὰ δακρύων ἐδυσώπει τὴν ἀμαρ-

Οὐρανός.

237. Νόσου ποτὲ λοιμικῆς γενομένης καὶ τῶν ἀνθρώπων πολλοὺς ἐπινεμομένης, συνέβη ταύτης ἔργον καὶ θυγατέρα τινὸς Εὐαγρίου γενέσθαι· σχολαστικός δ' ἦν ἄρα ὁ Εὐάγριος οὗτος. Ἐπεὶ δὲ τις Ἐπιφάνιος ἑλληνιτικαῦτα λεγόμενος προσάνεχων ἀπάτη οὐδεμίαν ὑπέστη περὶ τὰ τέκνα ζημίαν, εἰσίασί τινες τὸν Εὐάγριον λογισμοὶ βλασφημίας, (οἶα τὰ τοῦ πονηροῦ δελεάσματα), ἐκ τοῦ σφοδροῦ μάλιστα περὶ τὴν παῖδα πάθους τῷ ἀνθρώπῳ ἐπιφυνέντος, ὡς ἄρα τὰ τῆς θρησκείας ἐκείνῳ πρὸς τὴν τῶν τέκνων ζῶν ἐπαμύνοι· καὶ μέγαν ἐκ τῶν τοιούτων λογισμῶν ἢ ψυχὴ κλύδωνα καὶ σάλον εἶχε, καὶ πολὺν αὐτῷ τὸν κίνδυνον ὦδενον· ὅπερ τὸν ἅγιον τῷ πνεύματι γνόντα δηλῶσαι τῷ Εὐαγρίῳ, καὶ γὰρ ἦν αὐτῷ ῥοπῇ διαθέσεως ἐπικλίνων. Ὁ δὲ τῷ τοῦ πράγματος παραδόξῳ

1) Εὐαγρίου ἐκκλησ. ἱστορ. τόμος ἕκτος, κεφ. κγ', σ. 471 Vales.

2) Κῶδ: ἐπιφάνεος.

τίαν αὐτοῦ συγχωρηθῆναι ταῖς τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ἱκεσίαις· ὁ δὲ ἅγιος εὐξάμενος αὐτῷ παρεκάλεσε τὸν Θεὸν συγχωρηθῆναι τῷ ἀνδρὶ, καὶ εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ ἀπῆλθε τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων.

καταπλαγείς, ὅτι ἄπερ ἦν ἐν μυχῷ καρδίας αὐτῷ δῆλα τῷ Συμεῶν καθεστῆκει, φόβῳ τε πολλῷ καὶ μετανοίᾳ ληφθεὶς ἄνεισι πρὸς αὐτόν, δάκρυσι μᾶλλον καὶ πάθει ψυχῆς ἢ γλώττῃ ταῦτα καὶ χεῖλεσιν ἐξομολογούμενος. Συγγνώμης παρ' αὐτοῦ τοίνυν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ φαρμάκων οἰκείων τοῦ ἀμαρτήματος τυχὼν ἐπάνεισι.

Τὰ δὲ κατὰ τὸν Ἀντιοχείας πατριάρχην Ἀναστάσιον ὁ αὐτὸς Ἀρκάδιος ἐκτίθησι τοῦ παραφράστου Οὐρανοῦ σαφέστερον·

Ἀρκάδιος.

Θυρανός.

σδ'. Ὀλίγου δὲ χρόνου διαδραματόντος¹, εἶπεν ἡμῖν ὁ τοῦ Θεοῦ δούλος· «Εὐξώμεθα, ἀδελφοί, περὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ Ἀντιοχείας· εἶδον γὰρ ἐν ὁράσει, ὅτι ὁ ἀρχιερεὺς Δομνίνος ἀναβάς ἔδηκεν ἑαυτὸν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ ἔρεγγχε, καὶ καταβάς ἵστατο ἐπὶ τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ θυσιαστηρίου, ὁ δὲ κληρὸς καὶ ὁ λαὸς ἀνέμενον, νομίζοντες αὐτὸν εὐχὴν ἐπιτελεῖν. Πολλὴν οὖν ὥραν ἐπιμείνας μετὰ τοῦτο ἔφη· Ἐν τῷ κελλίῳ μου πορεύομαι. Τοῦτο δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἶδον μοναχοὺς Παλαιστινοὺς λειτουργοῦντας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐπετέλουν δὲ καὶ γὰρ τὴν εὐχὴν». Ταῦτα διηγησάμενος εἶπεν, ὅτι ὁ πατριάρχης ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις τελευτήσῃ καὶ ἀνθρωπος Παλαιστινὸς προχειρισθήσεται ἀντ' αὐτοῦ. Καὶ γέγονεν οὕτως. Τελευτήσαντος οὖν Δομνίνου² τοῦ ἁγιωτά-

192. Εὐξώμεθα περὶ τῆς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν ἐκκλησίας, ἀδελφοί, φησὶ ποτε πρὸς τοὺς μαθητάς ὁ ἱερός Συμεῶν· ἐδόκουν γὰρ τὸν πρόεδρον αὐτῆς Δομνίνον ὁρᾶν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἀναβάντα καὶ τῆδε τεθεικότα ἑαυτὸν καὶ οἰοεὶ βέγγχοντα, εἶτα ἐκεῖθεν καταβεβηκότα καὶ δεξιᾷ τοῦ θυσιαστηρίου ἱστάμενον. Τὸ μὲν οὖν πλῆθος καὶ ὅσοι τοῦ βήματος ἀναμένοντες ἦσαν, εὐχὴν ἐπιτελεῖν τὸν ἄνδρα οἰόμενοι, καὶ τὸν μὲν τῇ τοιαύτῃ στάσει μέχρι τινὸς ἐπιμείναντα «οἰχῆσθαι» φάναι «πρὸς τὸν ἑμαυτοῦ κοιτωνίσκον», Παλαιστινοὺς δὲ τινὰς μοναχοὺς τὴν θείαν ἐπιτελέσαι μυσταγωγίαν. Ἐξῆς δὲ καὶ τὴν λύσιν ἐπῆγεν, ὡς ἄρα τελευτήσῃ μὲν Δομνίνος τὸν βίον, μοναχὸς δὲ τις τὸ γένος ἐκ Παλαιστίνης ἔλκων εἰς τὸν ἐκεῖνου θρόνον ἀνευχεθήσεται· ὅπερ οὐκ εἰς

1) Κῶδ: διὰ δραμόντος.

2) Κῶδ: δομνήνου.

του, προεχειρίσθη ἀρχιερεὺς Θεου-
πόλεως Ἀναστάσιος ὁ ἀγιώτατος,
ἐκ τῆς Παλαιστινῶν χώρας ὀρμώ-
μενος, ἀποκρισιάριος δὲ τῆς ἐν τῇ
μεγάλῃ τῶν Ἀλεξανδρέων πόλει
ἀγιωτάτης ἐκκλησίας, καὶ ἐδοξάσα-
μεν τὸν Θεόν, τὸν ἀλλοιοῦντα και-
ροὺς καὶ χρόνους καὶ ἀποκαλύπτον-
τα τῷ ἐνδόξῳ αὐτοῦ θεράποντι.

μακρὰν ἠκολούθει, καὶ Δομνίνου
τὸν βίον ἀπολιπόντος, Ἀναστάσιός
τις Παλαιστίνος ἐπιβαίνει τοῦ θρόνου.

Τὴν εἶδῃσιν ὅτι πρότερον ὁ Ἀναστάσιος ἦν ἀποκρισιάριος ἐν Ἀντιοχείᾳ
τῆς Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας περιττὴν, ὡς βλέπομεν, ὁ Οὐρανὸς ἐξέλαβε διὰ
τὸ ῥητορικὸν αὐτοῦ γύμνασμα, καὶ διὰ τοῦτο μέχρι τοῦδε ταύτην ἠγνοοῦμεν
ἐξ ἑτέρου παλαιοῦ βιβλίου. Σημειώσεως δὲ ἄξιον καὶ τοῦτο, ὅτι ὁ Οὐρανὸς
καὶ τὸν χρόνον, ὃν ὁ Ἀρκάδιος ὠριζε, τῆς εἰς τὸν θρόνον Ἀντιοχείας ἀνα-
βάσεως τοῦ Ἀναστασίου παρέλιπε· Ἀναστάσιος δὲ οὗτος ἦν ὁ Σιναΐτης ὀνο-
μαζόμενος. Κατὰ τὸν Ἀρκάδιον οὖν, ὅστις τὸ περὶ τοῦ Ἀναστασίου διή-
γημα χρονικῇ τάξει μετὰ τὸ προεκτεθὲν διακοσιοστὸν καὶ πέμπτον κεφά-
λαιον ἐτοποδέτησε, τὸν θρόνον τῆς Ἀντιοχείας ἔσχεν ὁ Ἀναστάσιος μικρὸν
πρὸ τῆς εἰς τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον ἀναβάσεως Ἰωάννου τοῦ σχο-
λαστικοῦ. Ἡ προαγωγή τοῦ Ἰωάννου ἐγένετο μηνὶ ἀπριλίῳ ἔτους 565-ου.
Πιθανὸν οὖν ἐκ τούτου, ὅτι καὶ ἡ πρώτη τοῦ Ἀναστασίου πατριαρχία τὴν
ἀρχὴν ἔχει ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ 565-ου, ἢ ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 564-ου ἔτους.

Πρὸς τοιαῦτά τινα χρονολογικὰ παρατηρήματα συμβάλλει τὰ μέγιστα
τὸ κείμενον τοῦ Ἀρκαδίου διὰ τινα σημαντικὰ γεγονότα τῆς ἑκτῆς
ἐκατονταετηρίδος, οἷον σεισμῶν, ἐπιδρομῶν, αὐτοκρατορικῶν πράξεων καὶ
τοιούτων ἐτέρων, ἅπερ ὁ Οὐρανὸς ἀόριστα πραγματεύεται, τὴν τάξιν τῶν
κεφαλαίων τῆς Ἀρκαδίου συγγραφῆς πολλαχοῦ μεταστρέψας· περιέχει δὲ
τὸ κείμενον αὐτῆς καὶ τόπων Συριακῶν ὀνόματα, ἅπερ ὁ Οὐρανὸς παρέ-
λιπε, καὶ τινα κεφάλαια χρήσιμα, παρὰ τοῦ αὐτοῦ Οὐρανοῦ παντελῶς
ἀμεληθέντα κατὰ τὴν εἰς ῥητορικὸν ὕφος ἀλλοίωσιν τοῦ ἀρκαδείου πενή-
ματος.

Ἄ. Παπαδόπουλος-Κεραμεύς.